

Koen en Joop Dorresteyn

In Werkhoven melken Joop, Corrie en Koen Dorresteyn 135 koeien. Vanwege de noodzakelijke ruwvoeraankoop berekenen ze de voerefficiëntie om te peilen of de veestapel het dure voer effectief omzet in melk.

Aantal koeien:	135
Melkquotum:	1.200.000 kg
Hoeveelheid land:	55 ha gras, 13 ha mais
Melkproductie:	4.07 8509 4,41 3,55

Het woord efficiëntie valt menigmaal tijdens een gesprek met Joop (60), Corrie (59) en Koen Dorresteyn (32). Effectief omgaan met tijd, arbeid en kapitaal, maar zeker ook met voer is bepalend voor het bedrijfsmanagement. Afgelopen jaar becijferde Koen zelf al eens de voerefficiëntie van zijn veestapel. 'Uit nieuwsgierigheid', start Koen het verhaal. Samen met zijn ouders melkt hij in Werkhoven 135 koeien. 'We moeten voer aankopen. Met de huidige hoge voerprijzen wil je wel dat wat je aankoopt, zo efficiënt mogelijk omgezet wordt in melk.'

Die voeraankoop is het gevolg van een gestage, maar forse groei van het aantal koeien en het melkquotum, terwijl het landareaal nagenoeg gelijk bleef. In 2008 bedroeg het bedrijfsquotum nog 8 ton, dit jaar wordt 1,2 miljoen volgemolken. 'Daarnaast hebben we een aantal jaren geen optimale grasgroei gehad', vult Joop aan. 'Zo misten we vorig jaar de tweede snede door de droogte en ook de jaren daarvoor drukten de weersomstandigheden de grasopbrengst op onze zware kleigrond. We zijn met 16.500 kg melk per hectare gemiddeld intensief, maar door een aantal minder goede groeiseizoenen en uitbreidingen is de buffer van ruwvoorraad veranderd in een ruwvoertekort.'

De interesse in kengetallen zoals voeref-

Koen Dorresteyn: 'Een goede voerefficiëntie start met een gezonde veestapel en smakelijk voer'

Efficiënt van voer naar melk

Een groei in quotum, boxen en koeien, maar niet in grondareaal zorgt er bij de familie Dorresteyn voor dat de ruwvoervooraad de beperkende factor is geworden. Voerefficiëntie is daarom een nieuw gebruikt kengetal op het bedrijf.

tekst **Jaap van der Knaap**

ficiëntie is mede ingegeven doordat Koen vier dagen in de week werkzaam is als relatiebeheerder bij de Deutsche Bank Nederland. Daardoor krijgt hij veel cijfers onder ogen om bedrijven te analyseren die hij dikwijls vergelijkt met zijn eigen cijfers. 'Ik denk dat we het van voersilo tot aan de melktank wel goed voor elkaar hebben.' De uitspraak klinkt wat eigenzinnig, maar Koen licht het graag toe. 'Onze koeien zijn mede dankzij de nieuwe stal gezonder, ze krijgen smakelijk voer en geven makkelijk melk. Je merkt aan alles dat het lekker loopt en dat ze op een goede manier voer omzetten in melk. Of dat ook echt klopt, kun je min of meer controleren met het kengetal voerefficiëntie.'

Dorresteyn nam deel aan een onderzoek van AgruniekRijnvallei waarbij de voerefficiëntie nauwkeurig is bepaald (zie kader). De voerefficiëntie kwam in de laatste week van februari uit op 1,46. 'Dat had hoger kunnen zijn', denkt Koen. 'We hadden gemiddeld net iets minder melk vanwege een aantal net afgekalfde koeien en een paar koeien die we met antibiotica behandeld hadden, terwijl ze wel het voer opvratte. Dat heeft het cijfer negatief beïnvloed.'

Smakelijk voer

Wat kunnen vader en zoon eigenlijk met het kengetal voerefficiëntie? 'Het is geen heilig getal', zo stelt Koen. 'We gebruiken het om te kijken of we het voer dat

Een prima voerefficiëntie van 1,46

De voerefficiëntie op het bedrijf van Dorresteyn was in de laatste week van februari 1,46, zo blijkt uit een onderzoek van AgruniekRijnvallei. 'Dorresteyn is een van de tien bedrijven waar we een week lang exact hebben bijgehouden hoeveel er gevoerd werd', legt Teunis Kool, specialist rundvee bij AgruniekRijnvallei uit. Dagelijks zijn de gevoerde kilo's genoteerd, is het restvoer gewogen en werd een drogestofmonster genomen. De voerefficiëntie bij Dorresteyn noemt Kool hoog. 'De streefwaarde ligt tussen 1,3 en 1,7, maar in de praktijk komen we zelden bedrijven tegen met een voerefficiëntie hoger dan 1,5.'

Tabel 1 – Berekening voerefficiëntie Dorresteyn

voersoort	kg droge stof
kuilgras	8,34
snijmais	6,23
hooi	0,69
structuurmix	0,99
mineralen	0,03
totaal ruwvoer	16,28
melkveebrok extra	1,59
productiebrok	3,63
totaal ruwvoer + krachtvoer	21,50
restvoer	0,51
daadwerkelijke opname:	20,99
dagproductie (kg meetmelk)	30,67
voerefficiëntie 30,67 : 20,99 =	1,46

Kunstmatig gedroogd hooi voor smakelijk rantsoen

Het briefje met het te laden rantsoen in de trekker

we hebben, maximaal benutten. Als het lager is dan 1,3 moet je echt gaan zoeken naar de oorzaak.'

De voerefficiëntie is bovengemiddeld goed en volgens Joop is smakelijk voer een van de belangrijkste oorzaken. 'We voeren het melkvee hoofdzakelijk de eerste en tweede snede gras waarin veel suikers zitten. Ook de kilo kunstmatig gedroogd hooi die we voeren voor voldoende structuur zorgt voor smaak.' Het basisrantsoen voor het voerhek is goed voor 22 kg meetmelk en wordt bewust gemengd, aldus Joop. 'Dat draagt bij aan de voeropname, koeien kunnen niet selecteren. Iedere hap is hetzelfde.'

Ruimte in nieuwe stal

Een aantal malen wordt de goede gezondheid in relatie met de voerefficiëntie van de koeien aangehaald. 'We hebben met 0,5 cent per kilogram melk lage dierenartskosten', zo becijfert Koen. 'Gezonde koeien zetten voer gemakkelijk om in melk.'

Volgens Joop is de goede gezondheid te danken aan de gesloten bedrijfsvoering. 'We hebben al meer dan twintig jaar geen vee aangekocht en zijn gegroeid met eigen aanwas. Daardoor haal je geen ziekten in huis.' Maar een belangrijk aandeel in de gezondheid heeft ook de nieuwe 0+6+0-stal, die in 2010 verrees. 'Onze oude stal barstte uit zijn voegen, vooral de 35 vreetplaatsen waren veel te weinig om 8 ton quotum vol te melken. Het was vechten aan het voerhek', aldus Koen. De nieuwe stal met 192 boxen en voldoende vreetruimte biedt weer volop kansen voor verdere groei.

De stal is opmerkelijk vanwege zijn dubbele kapconstructie en de dwarsopstel-

ling van de boxen. 'Van de gemeente mochten we niet hoger bouwen dan tien meter en moest de kopgevel parallel staan met de weg', verduidelijkt Koen. Aan frisse lucht is geen gebrek: de stal is aan drie zijden volledig open. De zes jaar oude 2x12-melkstal was nog prima en de oude ligboxenstal werd ingericht als wachtruimte. In de melkput wordt niet gevoerd, het krachtvoer wordt in twee soorten via de zes krachtvoerboxen verstrekt.

Ook in het rantsoen zit krachtvoer, maar wel in een bijzondere vorm. 'We mengen per koe een kilo droge stof structuurmix mee. Dat is een mix van ongeperst krachtvoer dat dankzij het behoud van de structuur per kilo twee kilogram ruwvoer vervangt', vertelt Koen, die het product dit jaar kocht om zuinig om te gaan met de beperkte ruwvoorraad.

'We hebben ook voorzieningen gemaakt om droge koeien op een rantsoen met stro en krachtvoer te zetten om op ruwvoer te besparen, maar we merkten dat je wel echt heel goed stro moet hebben voor voldoende opname', meldt Joop. De droge koeien krijgen nu een mengsel van najaarsgras, stro en speciaal krachtvoer.

Weidegang ter discussie

Joop denkt dat er nog ruwvoer te besparen is door minder jongvee aan te houden. 'We hebben 0,8 stuks jongvee per melkkoe. Dat is veel, maar dat heeft ons altijd wel de mogelijkheid gegeven om op eigen kracht te groeien.'

'We willen efficiënt en makkelijk werken', reageert Koen op de opmerking dat de voerefficiëntie mogelijk verbeterd kan worden door te werken met verschillende groepen en rantsoenen. 'De dagen dat ik niet thuis ben, voert een medewerker en daarom houden we het voeren bewust zo eenvoudig mogelijk. De stal is wel zo ingericht dat we bij verdere groei makkelijk een groep hoogproductieve koeien kunnen maken om zo nog beter op de norm te voeren.'

De bedrijfsontwikkeling heeft nog geen invloed gehad op de weidegang. Afgelopen jaren gingen de koeien na de eerste snede naar buiten op percelen van vijf hectare groot. Maar weidegang staat ter discussie. 'In de situatie met de oude stal was weidegang noodzakelijk vanwege de diergezondheid', aldus Joop. 'Maar het past niet in het kader van efficiënt omgaan met grasland en mest. We zijn echt fan van weidegang en het draagt bij aan het imago van de sector, maar zeker nu we steeds meer voer moeten aankopen en een groot koppel weiden meer arbeid vraagt wordt het wel een discussiepunt.'

Specialist rundvee Coen van Sterkenburg: 'Omschakelen van extensief naar intensief'

'De nieuwe stal heeft een grote bijdrage in de goede voerefficiëntie bij de familie Dorresteijn. De koeien hebben veel meer vreetruimte nu en het klimaat is verbeterd. Maar daarnaast getuigt het ook van vakmanschap. Zowel in de stal als op het land hebben de veehouders het management goed in de vingers.'

Coen van Sterkenburg berekent als specialist rundvee van AgruniekRijnvallei al verschillende jaren de rantsoenen door. 'Je merkt wel dat het bedrijf een omslag aan het maken is van extensief naar intensief. Daar waar door voldoende ruwvoer lage voerkosten centraal

stonden, merk je dat het bedrijf dat nu wat moet loslaten vanwege noodzakelijke voeraankoop.'